

Roll No.

Total Pages: 04

1127
Ist YEAR ARTS EXAMINATION, 2019
MATHEMATICS
Paper – II
CALCULUS

Time: Three Hours

Maximum Marks: 65

PART – A (खण्ड – अ)

[Marks: 20]

Answer all questions (50 words each).

All questions carry equal marks.

सभी प्रश्न अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 50 शब्दों से अधिक न हो।

सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

PART – B (खण्ड – ब)

[Marks: 25]

Answer five questions (250 words each).

Selecting one from each unit. All questions carry equal marks.

प्रत्येक इकाई से एक-एक प्रश्न चुनते हुए, कुल पाँच प्रश्न कीजिए।

प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 250 शब्दों से अधिक न हो।

सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

PART – C (खण्ड – स)

[Marks: 20]

Answer any two questions (300 words each).

All questions carry equal marks.

कोई दो प्रश्न कीजिए। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 300 शब्दों से अधिक न हो।

सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

PART - A / ਖਣਡ - ਅ

Q.1 Answer the following-

ਨਿਸ਼ਚ ਕੇ ਉਤਾਰ ਦੀਜਿਏ—

(i) Write the statement of Rolle's Theorem.

ਰੋਲ ਪ੍ਰਮੇਯ ਕਾ ਕਥਨ ਲਿਖਿਏ।

(ii) Find $\frac{ds}{dx}$ for the curve $y = a \log \sec \frac{x}{a}$

ਵਰਗ $y = a \log \sec \frac{x}{a}$ ਕੇ ਲਿਏ $\frac{ds}{dx}$ ਕਾ ਮਾਨ ਜਾਤ ਕੀਜਿਏ।

(iii) Define point of inflexion.

ਨਤਿ ਪਰਿਵਰਤਨ ਬਿੰਦੂ ਕੋ ਪਰਿਆਖਿਤ ਕੀਜਿਏ।

(iv) Find the asymptotes parallel to the axes of the curve-

ਨਿਸ਼ਚ ਵਰਗ ਕੀ ਨਿਰੰਦੇਸ਼ ਅਕਸਾਂ ਕੇ ਸਮਾਨਾਤਤਰ ਅਨੱਤਸਪਰਸ਼ੀਯਾਂ ਜਾਤ ਕੀਜਿਏ—

$$\frac{a^2}{x^2} - \frac{b^2}{y^2} = 1$$

(v) Write the value of $\Gamma 5$.

$\Gamma 5$ ਕਾ ਮਾਨ ਲਿਖਿਏ।

(vi) Define Quadrature.

ਕ੍ਰੋਟਰਕਲਨ ਕੋ ਪਰਿਆਖਿਤ ਕੀਜਿਏ।

(vii) Evaluate order and degree of the following differential equation-

ਨਿਸ਼ਚਲਿਖਿਤ ਅਵਕਲ ਸਮੀਕਰਣ ਕੇ ਕੋਟਿ ਔਰ ਘਾਤ ਕਾ ਮੂਲਧਾਂਕਨ ਕਰੋ—

$$\frac{d^2y}{dx^2} = \sqrt{1 + \left(\frac{dy}{dx}\right)^2}$$

(viii) Solve the following differential equation-

ਨਿਸ਼ਚ ਅਵਕਲ ਸਮੀਕਰਣ ਕੋ ਹਲ ਕੀਜਿਏ—

$$\frac{dy}{dx} = e^{-y} (x^2 + 3)$$

(ix) Solve-

ਹਲ ਕੀਜਿਏ—

$$p^2 - 3p + 2 = 0$$

(x) Solve-

ਹਲ ਕੀਜਿਏ—

$$(D^2 - 5D + 6)y = 0$$

PART - B / ਖਣਡ - ਬ

UNIT -I / ਇਕਾਈ - I

Q.2 Verify Rolle's theorem for the following function in the interval [2, 4]-

$$f(x) = x^2 - 6x + 8$$

ਅੰਤਰਾਲ [2, 4] ਮੈਂ ਫਲਨ $f(x) = x^2 - 6x + 8$ ਕੇ ਲਿਏ ਰੋਲ ਪ੍ਰਸੰਥ ਕਾ ਸਤਾਪਨ ਕਰਿਏ।

Q.3 Find the pedal equation of the curve $r = a(1 - \cos\theta)$.

ਵਕ੍ਰ $r = a(1 - \cos\theta)$ ਕਾ ਪਦਿਕ ਸਮੀਕਰਣ ਜਾਤ ਕੀਜਿਏ।

UNIT -II / ਇਕਾਈ - II

Q.4 Find the radius of curvature of the curve $x = a(\theta + \sin\theta)$, $y = a(1 - \cos\theta)$ at the point $\theta = \frac{\pi}{3}$

ਵਕ੍ਰ $x = a(\theta + \sin\theta)$, $y = a(1 - \cos\theta)$ ਕੇ ਵਿੱਦੁ $\theta = \frac{\pi}{3}$ ਪਰ ਵਕਰਤਾ-ਤ੍ਰਿਜ਼ਿਆ ਜਾਤ ਕੀਜਿਏ।

Q.5 Trace the following curve $r = a(1 + \cos\theta)$

ਨਿੰਨਲਿਖਿਤ ਵਕ੍ਰ ਕਾ ਅਨੁਰੇਖ ਕੀਜਿਏ $r = a(1 + \cos\theta)$

UNIT -III / ਇਕਾਈ - III

Q.6 Evaluate: $\int_0^\infty \sqrt{x} e^{-x^3} dx$

ਮਾਨ ਜਾਤ ਕੀਜਿਏ— $\int_0^\infty \sqrt{x} e^{-x^3} dx$

Q.7 Find the area common to the following curves-

$$y^2 = 4x \text{ and } x^2 = 4y$$

ਨਿੰਨਲਿਖਿਤ ਵਕ੍ਰਾਂ ਕਾ ਉਭਾਨਿ਷ਟ ਕ੍ਸੋਤਰਫਲ ਜਾਤ ਕੀਜਿਏ—

$$y^2 = 4x \text{ ਤਥਾ } x^2 = 4y$$

UNIT -IV / ਇਕਾਈ - IV

Q.8 Solve- $\cos^2 x \frac{dy}{dx} + y = \tan x$

ਹਲ ਕੀਜਿਏ— $\cos^2 x \frac{dy}{dx} + y = \tan x$

Q.9 Solve- $\left\{ y \left(1 + \frac{1}{x} \right) + \cos y \right\} dx + \{x + \log x - x \sin y\} dy = 0$

ਹਲ ਕੀਜਿਏ— $\left\{ y \left(1 + \frac{1}{x} \right) + \cos y \right\} dx + \{x + \log x - x \sin y\} dy = 0$

UNIT -V / इकाई – V

Q.10 Solve- $y = 2px + y^2 p^3$

हल कीजिए— $y = 2px + y^2 p^3$

Q.11 Solve- $(D^2 + 2D + 1) y = e^{-x} + \cos x$

हल कीजिए— $(D^2 + 2D + 1) y = e^{-x} + \cos x$

PART – C / खण्ड – स

Q.12 Verify Lagrange's mean value theorem for the following function.

$$f(x) = (x - 1)(x - 2)(x - 3), x \in [0, 4]$$

निम्न फलन के लिए लेग्रांज माध्यमान प्रमेय का सत्यापन कीजिए।

$$f(x) = (x - 1)(x - 2)(x - 3), x \in [0, 4]$$

Q.13 Find the asymptotes of the curve-

$$x^3 + 2x^2y - xy^2 - 2y^3 + xy - y^2 = 1$$

निम्न वक्र की अनन्तस्पर्शीयाँ ज्ञात कीजिए।

$$x^3 + 2x^2y - xy^2 - 2y^3 + xy - y^2 = 1$$

Q.14 Find the length of the arc of the curve $y = \log \sec x$ between the points $x = 0$ to $x = \frac{\pi}{3}$

$x = 0$ से $x = \frac{\pi}{3}$ तक वक्र $y = \log \sec x$ के चाप की लम्बाई ज्ञात कीजिए।

Q.15 Solve- $x \frac{dy}{dx} + y = y^2 \log x$

हल कीजिए— $x \frac{dy}{dx} + y = y^2 \log x$

Q.16 Solve- $x^2 \frac{d^2y}{dx^2} + 7x \frac{dy}{dx} + 13y = \log x$

हल कीजिए— $x^2 \frac{d^2y}{dx^2} + 7x \frac{dy}{dx} + 13y = \log x$